

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Біолого-технологічний факультет

Кафедра технології виробництва молока і м'яса

КОНЯРСТВО

Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи з *змістовного модуля 3. «Використання коней та племінна робота»* для здобувачів вищої освіти ОС «бакалавр» зі спеціальності «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва» за кредитно-трансферною системою організації освітнього процесу

Біла Церква
2018

УДК 636.08

Рекомендовано науково-методичною комісією біолого – технологічного факультету (Протокол № 3 від 17.10. 2018 р.)

Укладач: **В.А. Ліскович**

Конярство. Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи з *змістовного модуля 3. Використання коней та племінна робота* для здобувачів вищої освіти ОС «бакалавр» зі спеціальності «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва» за кредитно-трансферною системою організації освітнього процесу (В.А. Ліскович – Біла Церква, 2018- 51 с)

В основу методичної розробки покладено вимоги типової та навчальної робочої програми з цієї дисципліни. Для покращення ефективності самостійного опрацювання матеріалу студент повинен мати робочий зошит з методичними вказівками по виконанню самостійних занять в якому виконати завдання по кожному заняттю, а відповіді на контрольні запитання в кінці кожного заняття дадуть можливість перевірити.

© БНАУ, 2018

Модуль 3. Використання коней та кіннозаводство

Мета заняття: закріпити навички техніки запрягання і сідлання коней, визначитися з різновидностями видів запрягання та возів; визначити потребу господарства в робочих конях та ефективність коней при використанні. Навчитися визначати продуктивні якості коней, відбирати коней для спортивного і приватного використання та їх значення в біологічній промисловості.

План

1. Робоча продуктивність коней.
2. Продуктивне і табунне конярство.
3. Спортивне конярство і туризм.
4. Використання коней в біологічній промисловості.
5. Приватне конярство.

Література

1. Гопка Б.М, Хоменко М.П, Павленко П.М. Конярство. – „Вища освіта” 2004-с.239-257, 258-279, 280-292
2. Свечин К.Б, Бобылев И.Ф, Гопка Б.М. Коневодство. – М:”Колос”,1992-с.183-225
3. Гопка Б.М., Калантар О.А., Павленко П.М. Коні в сільському господарстві.-К: ”Урожай”, 1989.-с. 100-136
4. Барминцев Ю.М. Продуктивное коневодство. – М.: Колос, 1980.-205с.
5. Книга о лошади. - М.: Госкомитиздат с.-х. литер., 1959.- т 4-с.5-122, 237-302.

Історія розвитку людства тісно переплітається з розведенням і використанням коней. Тривалий час кінь був незамінною тягловою силою, використовувався у військовій справі. У період інтенсивного розвитку технічних засобів та поліпшення енергетичної оснащеності

сільського господарства коні дещо втратили значення основної тягової сили. Але з розвитком орендних відносин на селі та масової приватизації засобів виробництва значення коня, як живої тягової сили, буде знову зростати. І все ж найчастіше коней використовують для виконання робіт в запряжці, тому основним напрямком використання коней є робота в запряжці, під сідлом та в'юком.

Особливості робочої продуктивності коней в тому, що вона не може бути нагромаджена, не має товарного значення, не підлягає прямому контролю і не може бути перероблена, як молоко, м'ясо, вовна та ін.

Широкому використанню коней у сільськогосподарському виробництві сприяє дешевизна кінської тяги. Прохідність коней по бездоріжжю за будь-яких кліматичних умов, здатність їх змінювати тяглове зусилля й потужність залежно від конкретних умов роботи тощо.

Робота упряжних коней характеризується такими показниками, як тяглове зусилля, швидкість руху, кількість виконаної роботи, потужність і витривалість. Під час самостійної роботи необхідно чітко засвоїти характеристику всіх основних показників робочих якостей коней. Сила, з якою запряжений кінь долає опір рухові сільськогосподарського знаряддя чи воза, називається тягловим зусиллям (сила тяги). Вимірюють силу тяги динамометром (силоміром) і виражають у кілограм-силах (кгс). Орієнтовно тяглове зусилля можна визначити за формулою А.А. Малігонова та В'юста :

$$P = Q / 9 + 8 \text{ (для коней живою масою до 500кг).}$$

$$P = Q / 9 + 12 \text{ (для коней живою масою понад 500кг):}$$

де P – нормальне тяглове зусилля (кгс);

Q – жива маса коня;

8, 9, 12 – емпіричні величини.

Вирахуване за формулою нормальне тяглове зусилля становить у середньому 13 – 15% маси коня. Із збільшенням її відносний показник тяглового зусилля зменшується. У коней живою масою до 400кг величина його 15%, а у коней живою масою 600кг і більше – 13% від живої маси. Величина тяглового зусилля коня залежить також від його фізіологічного стану, екстер'єрних особливостей, утримання і догляду, втягнутості в роботу тощо. Розрізняють нормальне і максимальне тяглове зусилля. Нормальним вважається зусилля з яким кінь працює протягом тривалого часу без перевтоми, зниження вгодованості і порушення стану здоров'я.

Максимальне тяглове зусилля розвивається конем на незначному проміжку шляху протягом нетривалого часу, або при випробуваннях на максимальне тяглове зусилля. Вважається нормальним річне використання робочого коня 280 – 300днів, а для кобил від яких отримують лоша – 220дн. Кожен робочий кінь має бути забезпечений упряжжю, що відповідає його використанню і відповідно підігнана, зручна, проста, міцна, м'яка.

Від того як запряжений кінь значною мірою залежить наскільки продуктивно він зможе виконати роботу. Вид використовуваної упряжі повинен відповідати роду виконуваної роботи: у возі, під верхом, під в'юком і т.д.

Під час самостійної роботи необхідно чітко засвоїти призначення, складові елементи й особливості упряжі для різних видів запряжок, функцію кожного її елемента при виконанні конем роботи в упряжці. Знаючи ці основні елементи та виконувані ними функції необхідно відпрацювати і засвоїти правила, техніку і послідовність запрягання і сідлання коней.

При вивченні продуктивних якостей коней необхідно засвоїти методи визначення молочної та м'ясної продуктивності. Молочну продуктивність кобил різних

порід визначають за живою масою підсисних лошат місячного віку, оскільки інших кормів в цей період вони не вживали. Молочність кобили вважається доброю, якщо протягом першого місяця життя жива маса її лошасти збільшиться в 1,91-2,15рази, задовільною – в 1,74-1,90 і низькою – в 1,46-1,73рази і менше.

Молоко кобили є доброю сировиною для виготовлення натурального кумису. Існує два способи виготовлення кумису: народний (традиційний) з 2-3 добовою витримкою і промисловий або сучасний з тривалістю витримки 1-1,5 доби.

При самостійному опрацюванні необхідно засвоїти технологію виготовлення кумису різними способами та обґрунтувати їх переваги.

Надзвичайно цінним харчовим продуктом, в якому в достатку є повноцінні білки, жири, мінеральні солі та вітаміни в т.ч. і групи В – є кінське м'ясо(конина). Харчові та хімічні якості конини залежать від віку, статі, стану вгодованості коней, що йдуть в забій.

У м'ясі коней різних категорій вміст білка змінюється від 17 до 21%, суттєво змінюється і кількість жирової тканини.

Оволодівши теоретичними основами визначення молочної та м'ясної продуктивності коней, необхідно виконати завдання наведені в робочому зошиті.

Завжди джерелом отримання молока і м'яса, вирощування робочих коней та коней продуцентів для біологічної та медичної промисловості було табунне конярство. В сучасних умовах воно має поширення в районах де взимку не буває глибокого снігу і вдосталь пасовищ. Табунне конярство, як в минулому, так і в наш час, там де це можливо, користується популярністю, що пояснюється самим дешевим способом масового

розведення коней і раціонального використання малопридатних для інших видів с.-г. тварин пасовищ.

В табунному конярстві існує три основних форми утримання коней: круглорічне пасовищне – яке використовується у продуктивному конярстві; сарайно-базове (конюшенно-пасовищне) при якому поряд з продуктивними одержують в основному робочих коней, яка дає можливість вирощувати в степових і гірських умовах користувальних і племінних коней.

Табунні коні відрізняються від заводських порід, яких в основному утримують конюшинним способом, рядом біологічних властивостей, до яких слід віднести те, що вони відрізняються більш товстою і щільною шкірою, довгим, густим волосяним покривом із значним утриманням пуху в зимовий період, мають біологічну особливість тебенювати, здатність швидко нажировувати (до 15-20% від живої маси), а в період недостатньої годівлі економно витратити жирові запаси. Молодняк табунних коней має особливість розвиватися стрибкоподібно, що пов'язано з умовами їх життя, цим в основному й визначається пізньостиглість табунних коней місцевих порід. Табунні коні мають здатність випасати трави вдвічі-тричі більше ніж ті, що утримуються в стайні.

До основних заходів утримання табунних коней відносяться – формування і розміри табунів, облік, таврування та обтяжка молодняка.

Використовуючи джерела літератури студенту необхідно самостійно опрацювати основні аспекти табунного конярства з урахуванням питань ведення племінної роботи та виконати завдання 1,2,3 в робочому зошиті.

Різні фізичні вправи, що виконуються вершником і керованим ним конем на різних алюрах є кінним спортом.

Сучасні види кінного сорту розподіляються на класичні та національні.

До класичних видів кінного спорту відноситься ви їздка – вища школа верхової їзди, при якій вершник демонструє вміння управляти конем і чіткість виконання певних вправ на певних аллюрах. Найбільш поширеним класичним видом кінного сорту є додання перешкод (конкур), розміщених на обмеженому майданчику в певній послідовності.

Конкурні змагання відрізняються за кількістю, розмірами та черговістю додання перешкод, системою оцінки наслідків виступу тощо.

Найважчий класичний вид кінного спорту – триборство, яке складається з манежної їзди, польових випробувань та додання перешкод і потребує універсальної підготовки коня і вершника. Змагання проводяться на одному коні протягом 3 днів підряд за схемою: перший день – манежна їзда, другий – польові випробування на пересіченій місцевості, третій день – додання перешкод на спеціально підготовленому майданчику.

З національних кінно-спортивних ігор найпоширенішими і цікавими вважаються боротьба вершників за володіння папахою тощо. В Україні більш поширені перегони вершників. Всі кінноспортивні змагання та ігри проводяться відповідно до існуючих правил. Згідно з ними у змаганнях беруть участь вершники, які пройшли спеціальну підготовку з кінного спорту та мають дозвіл лікаря на участь у змаганнях. Всі кінноспортивні змагання та ігри проводяться відповідно правилам Міжнародної Федерації кінного спорту.

При відборі коней для спортивних змагань звертають увагу на їх темперамент, тип нервової діяльності та поведінку. Для спорту більш бажаними є коні сильного врівноваженого жвавого типу, що відрізняються швидкою

реакцією на посыл вершника, врівноважені, сміливі. До виступу в спорті відбирають крупних, молодих, підвищеної робото здатності. Важливо витримувати систематичне тренування коней, яке повинно бути інтервальним (оптимальне чергування періодів роботи і відпочинку), цілеспрямованим, послідовним, різностороннім і обов'язково індивідуальним (з урахуванням рівня тренуваності, вікових, породних, функціональних та інших особливостей коня).

До кінноспортивних будівель, споруд і інвентарю відносяться відкриті і закриті манежі, стайні, конкурні стадіони, перешкоди, траси триборства, плавальні басейни тощо. Всі кінноспортивні споруди будують за спеціальними проектами, які повинні відповідати певним вимогам.

В робочому зошиті потрібно описати основні правила проведення класичних видів кінного спорту та організацію підготовки і проведення їх.

Коней із всіх сільськогосподарських тварин найбільш широко використовують у біологічній промисловості в зв'язку з тим, що від них можна отримати більше крові і використати здатність виробляти антитіла, яка в коней в десятки і навіть сотні разів вища в порівнянні з іншими видами тварин. Одержана від гіперімунізованих коней (тварин спочатку вакцинують, а потім вводять підвищені дози необхідного заразного матеріалу (токсинів чи мікробів) внаслідок чого в організмі коней утворюється велика кількість антитіл чи антитоксинів) сироватка крові має властивість знезаражувати мікроби чи їх токсини чим сприяє одужанню людей та тварин від таких хвороб, як правець, сибірської язви, рожі свиней, вірусного гепатиту каченят, проти сказу, протидифтерійну та ін. захворювань. Не всі коні можуть бути ефективними донорами, найкраще для цієї мети придатні табунні місцеві коні. Робочі і

племінні коні менш придатні для цього. Неоднакова й здатність організму коней до виробництва антитіл в 1мл крові в середньому цей показник сягає 600-800, в деяких 2000, а в окремих навіть 3000 антитіл, що надзвичайно є важливим при застосуванні лікувальних сироваток.

На біофабриках використовують шлунковий сік коней, який після відповідної обробки відправляється у ветеринарні та медичні лікувальні установи.

Виробництво сироватки жеребних кобил (СЖК) сприяє стимуляції плодючості овець, телиць і корів, свиней, коней. Із сироватки крові коней в останні роки у медичну і ветеринарну практику входить гамма-глобулін, препарат для боротьби з рядом інфекційних хвороб.

В приватному конярстві вибір коня повинен проводитися з урахуванням напрямку його використання, умов утримання та характером експлуатації. Для виконання великого обсягу робіт, транспортних перевезень більше підходять великі рисаки і ваговози. З перевезенням невеликих вантажів, лісорозробок та ін справляються дрібніші місцеві коні.

Жива маса коня є показником її масивності, тяглової сили. Невеликі коні важать 400кг, середні – 450-600кг, великі – понад 600кг.

Працездатність коня значною мірою залежить від стану копит, тому систематичний догляд, правильне та своєчасне розчищення їх є основною умовою довговічності тварин.

Орієнтовано на одного робочого коня на рік у середньому потрібно концкормів – 14ц, сіна -15, соломи – 8, соковитих – 20ц в т.ч. силосу – 14, зеленої маси – 50ц.

Сучасними нормативами проектування приміщень для утримання коней пропонується будувати стайні на 10, 20, 40 гол. при утриманні жеребців-плідників і кобил з лошатами в денниках; меринів і холостих кобил – в стійлах на прив'язі. Приміщення повинно бути обладнаним

тамбурами, кімнатами для збереження фуражу, бака з водою, збройної. Кімнати для обслуговуючого персоналу тощо. Поблизу стайні розмістити навів для збереження інвентарю, а також піддоки – огорожені майдани для вигулу із розрахунку 20 м² на коня.

На основі засвоєного матеріалу в робочому зошиті виконати завдання 1 і 2 по відбору коня для роботи під сідлом і в упряжці та назвати основні ознаки коней, підібраних для роботи в парокінній запряжці, а також дати відповіді на контрольні запитання по приватному конярству.

В процесі засвоєння основних питань Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи з *змістовного модуля 3. «Використання коней та племінна робота»* потрібно в повному об'ємі виконати завдання визначені в робочому зошиті з конярства вказаного модуля і дати відповіді на контрольні запитання.

Консультацію з самостійної роботи можна отримати в аудиторії 101, корпус 9.

Контроль за самостійною роботою студентів здійснюється за якістю виконання завдань в робочому зошиті та підготовкою відповідей на тести модуля.

Заняття 3.1. Техніка запрягання і сідлання коней. Різновидності возів та види запряжок

Мета заняття. Відпрацювати й засвоїти правила, техніку і послідовність запрягання та сідлання коней. Розібратися в різновидностях запряжок.

Методичні вказівки. Продуктивність і стан коня значною мірою залежить від якості упряжі, яка повинна бути строго індивідуальною. Правильне зберігання, дбайливий догляд та своєчасний ремонт подовжують строк використання упряжі й запобігають травмам коней, тому

упряж необхідно зберігати при оптимальній вологості, розвішеною на дерев'яних вішалах (залізні ржавіють і псують її).

Шкіряні частини упряжі двічі на місяць потрібно змазувати сумішшю тваринного жиру з чистим березовим дьогтем. Двічі на рік потрібно шкіряні частини мити в теплій воді з милом, просушувати в затишку і старанно змащувати.

Перед запряжкою коня у віз необхідно: змазати осі і втулки коліс та перевірити довжину відкосів (тяжів) на голоблях, що дасть можливість уникнути перекошенню його ходу, звернути увагу на довжину гужів і відстань між передніми кінцями голобель, яка повинна відповідати ширині дуги.

При запряганні коня спершу одягають вуздечку, потім сіделко, щоб воно не ковзало щільно підтягують попругу з лівого боку коня. Оглядають внутрішню поверхню хомута – він повинен бути сухим, чистим, із гужами однакової довжини. Хомут повертають кліщами догори, розправляють шлею й одягають коневі на шию, у найвужчій її частині за ходом звішування гриви його повертають у нормальне положення, вивільнюють гриву й одягають шлею. Після цього коня заводять у голоблі, ліву кладуть на гуж, у нього вкладають лівий край дуги і перевертають її на шию коня; черезсідельник протягують через мочки сіделка. Потім переходять на правий бік, накладають праву голоблю на проріз краю дуги і правою рукою закладають на неї гуж через праву голоблю згори вниз, а лівою відтягують хомут, аби легше було це зробити.

Двічі обмотавши, супоню навколо кліщів, які мають торкатися один одного, стягують і зав'язують так, щоб легко було розв'язати, смикнувши за кінець. Підтягують черезсідельник, щоб між холкою і хомутом було 2 см, та

підчеревник повіддя прикріплюють до дуги: для швидкої їзди і з невеликим навантаженням – коротше, для повільної важкої роботи – довше, щоб не сковувати рухів коня головою. Дуга за удару по ній рукою не повинна відхилитися вперед чи назад. Останніми прикріплюють за кільця вудил віжки, пропущені поверх черезсідельника та знизу гужів.

При комбінованій голобельно-посторонковій (бездуговій) запряжці кінь тягне посторонками, а голоблі лише спрямовують рух, повороти та гальмування воза при спусках та зупинках. Голоблі з хомутом з'єднуються не гужами, а запряжниками (ремінними чи ланцюговими).

При дишловій запряжці потрібно, перш за все, вирівняти довжину посторонків та нашильників з нагрудниками, потім на кінець дишла надівають нашильники, після цього прикріплюють до барків внутрішні, а після них – і зовнішні посторонки. Кінець дишла повинен виступати дещо попереду коней, але так, щоб не зачіпати за нього віжками і бути на висоті середини грудей коней.

Посторонкове запрягання застосовується при боронуванні, оранці, трельованні лісу тощо – воно є найпростішим. Вози, як і сани, за призначенням бувають вантажними і легковими і оцінюють їх за легкістю в ході, стійкістю, поворотливістю, масою, незалежністю ходу, прохідністю, міцністю і вантажопід'ємністю. За будовою вісей (вісь) вози бувають на дерев'яному, залізному, гумовому ході і з пневматичними шинами з втулками чавунними, роликowymi, кульковими підшипниками; за м'якістю ходу поділяються на ресорні і безресорні, за кількістю коліс – двохколісні і 4-колісні, за кількістю запряжних коней – однокінні, парокінні та багатокінні.

Завдання 1 Описати порядок запрягання коня в однокінну бездужну запряжку.

Завдання 2. Описати порядок запрягання і випрягання коней в парокінній запряжці

Завдання 3. Описати порядок сідлань, сідання і розсідлань коня.

Завдання 4. Дати характеристику возів, які використовуються в господарстві при використанні коней.

Контрольні запитання

1. З яких елементів складається однокінна запряжка ?
2. Назвати складові елементи парокінної дишлової запряжки.
3. Назвати різновидності запрягання коней.
4. За якими показниками відрізняються між собою вантажні вози ?

Заняття 3.2. Молочна продуктивність коней. Технологія виробництва кумису (самостійна робота)

Мета заняття. Навчитися визначати молочну продуктивність кобил за різними методами, хімічний склад кобилячого молока і кумису, промислову технологію виробництва кумису.

Методичні вказівки. Виконується робота згідно індивідуального завдання на протязі самостійного вивчення визначених тем курсу. Для виконання роботи необхідно ознайомитися з матеріалами джерел інформації про молочні якості кобиломаток різних порід та напрямків використання.

Молочну продуктивність кобил визначають за контрольним доїнням, приростом лошат за перший місяць

підсосу та за В.П.Добриніним (метод зважування лошат до і після ссання, різницю в масі розраховують за кількістю спожитого молока). При визначенні молочності кобили за приростом живої маси лошати за перший місяць життя вважається, що на 1 кг приросту потрібно 10 кг кобилячого молока. Найбільш точні дані про добову молочну продуктивність кобили отримують при проведенні контрольного доїння, яке можна проводити як протягом всієї доби, так і її частини. Враховуючи те, що утворення і виділення молока в кобил відбувається рівномірно протягом доби, можна визначити добову молочну продуктивність за період доби, на протязі якого проводився контроль, використовуючи формулу І.А.Сайгіна:

$$Уд = \frac{Ут}{Т} \times 24,$$

де Уд – добовий надій, Ут – фактичний надій, Т – час доїння, 24 – тривалість доби (годин).

При цьому ближчим до фактичного надою буде показник більш тривалого контролю.

При визначенні молочної продуктивності за лактацію, потрібно розділити кількість молока, надоєного за місяць, на коефіцієнт 0,216 і додати надій за один місяць.

Індекс молочності визначається поділом валового надою на живу масу кобили через місяць після жереблення і множенням на 100.

Кумис, виготовлений із кобилячого молока, називають натуральним. Йому властиві висока поживність та лікувальні якості, які забезпечуються хіміко-біологічним складом. Кумис – це продукт кисломолочного і спиртового бродіння кобилячого молока після внесення закваски, яку

готують із штамів чистих культур молочних дріжджів і ацидофільної чи болгарської паличок. В процесі бродіння хімічний склад молока змінюється. Кислотність суміші при внесенні закваски в молоко повинна складати 50–60°Т.

Кількість закваски для змішування з молоком при виробництві кумису визначають за технологічним квадратом:

Кислотність закваски	Кислотність суміші	Різниця з кислотністю молока	Кількість закваски (л)
Кислотність молока		Різниця з кислотністю закваски	Кількість молока (л)

Основними технологічними операціями приготування кумису є: підготовка молока, приготування закваски, дозрівання кумису, вимішування, розливання, закупорка, газування, охолодження та зберігання.

Завдання 1. Визначити добову молочну продуктивність підсисної кобили, у якої за _____ годин контрольного видоювання без лошати надосно _____ л молока.

Завдання 2. Визначити середньодобову молочну продуктивність кобил за перший місяць підсосу, якщо лоша при народженні мало масу _____ кг, а у віці _____ днів _____ кг.

Завдання 3. Визначити молочну продуктивність кобили за лактацію, якщо лоша при народженні мало масу _____ кг, а в місячному віці – _____ кг.

Завдання 4. Вирахувати індекс молочності кобили, якщо вона через місяць після жеребіння мала масу ____ кг, а валовий надій за лактацію склав ____ л.

Завдання 5. Записати хімічний склад кобилячого молока і кумису та пояснити причини змін наявності у них деяких компонентів.

Вид продукції	Кислотність	Білок, %	Жир, %	Лактоза, %	Зола, %	Вітамін С, мг%	Спирт, %	Щільність, °А
Молоко кобили								
Кумис слабкий								
середній								
міцний								

Висновок:

Завдання 6. Визначити необхідну кількість закваски кислотністю ____ °Т, яка необхідна для заквашування ____ л кобилячого молока кислотністю ____ °Т.

Контрольні запитання.

1. Назвати основні показники розміру та форми вимені кобили.
2. Що вам відомо про будову вимені?
3. Через скільки днів після жереблення починають доїти кобилу?
4. Основні властивості кумису.

Заняття 3.3. М'ясна продуктивність коней (самостійна робота)

Мета заняття. Засвоїти основні показники м'ясної продуктивності коней, хімічний склад конини, способи визначення забійної маси та виходу м'яса, розрахувати виробництво конини на рік.

Методичні вказівки. Робота виконується за індивідуальним завданням на протязі часу відведеного для самостійної роботи з конярства, з використанням основної та допоміжної літератури з продуктивного конярства. Конина користується попитом на міжнародному ринку, європейські країни її використовують для ковбасного виробництва, реалізації в натуральному вигляді, у дрібній розфасовці як дієтичний харчовий продукт.

М'ясна продуктивність коня визначається кількістю і якістю м'яса, отриманого після забою. Кількість м'яса залежить від розміру тварини, її скоростиглості, здатності до нагулу і відгодівлі, вгодованості, забійного виходу. Якість м'яса визначається відношенням їстівної (м'ясо, сало) і неїстівної (кістки, сухожилля) частини (в %), специфікою відкладання жиру, калорійністю. Забійний вихід відгодованих коней сягає 56–62%, вихід їстівної частини в туші 75–82%. Забійний вихід є основним показником м'ясної продуктивності: чим він вищий, тим кращі показники м'ясності і якості м'яса.

Забійний вихід визначають співвідношенням маси туші без голови, кінцівок до скакального і зап'ястного суглобів, внутрішніх органів і шкіри до передзабійної маси.

Завдання 1. Записати і порівняти хімічний склад конини з м'ясом інших домашніх сільськогосподарських тварин (відповідно завданню).

Хімічний склад кінського м'яса

Види тварин	Вгодованість	Утримується, %				Калорійність, ккал
		води	білка	жиру	золи	
Коні киргизької породи	виставочна					
казахської породи	середня					
	вище середня					
Велика рогата худоба (дорослі)	середня					
	вища					
Свині	сальна					
Вівці	вища					

Завдання 2. Вирахувати, скільки господарство може продати щорічно кінського м'яса середньої вгодованості коней, якщо щорічна вибраковка кобил складатиме 15%, меринів – 10%, лошат буде отримуватися на 100 кобил – 65 голів (50% кобилок і стільки ж жеребчиків). Маса лошати до року – 250 кг, старше 1 року – 350 кг, старше 2-х років – 430 кг, кобили і мерини – по 500 кг. У структурі товарна ферма повинна мати 60–65% робочого складу.

Статеві-вікові групи	Поголів'я на початок року	Прибуде		Вибуде		Поголів'я на кінець року
		одержано приплоду	переведено із молодшої групи	переведено в старшу групу	вибракувано і продано	
1	2	3	4	5	6	7
Жеребці-плідники						
Кобили						
Мерини						
Кобилки старше 2-х років						

Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6	7
Жеребчики старше 2-х років						
Молодняк старше 1-го року						
Лошата до 1 року						
Всього						

Висновок:

Контрольні запитання

1. Чому кінське м'ясо має дієтичні властивості?
2. Яке кінське м'ясо має кращі смакові якості?
3. Тривалість нагулу коней.
4. Витрати кормових одиниць корму на отримання центнеру приросту в конярстві.
5. Назвати відруби туші коня, що складають основну частину її.

Заняття 3.4. Особливості табунного конярства (самостійна робота)

Мета заняття. Засвоїти особливості табунного конярства (біологічні особливості, таврування, ведення обліку, технологія утримання та вирощування коней).

Методичні вказівки. Одним із найстаріших і економічно вигідних способів утримання коней є табунне, особливістю якого є цілорічне випасання. До табунного утримання придатні далеко не всі коні, а лише ті, що мають чітко виражені біологічні особливості – пристосовані до тебенівки, швидкого нажировування і

економічного витрачання жирових запасів, здатні, поїдати значно більше посовищної трави в порівнянні з кіньми, непридатними до табунного утримання, здатних витримувати негоду та низькі температури взимку лошата розвиваються стрибкоподібно тощо. Основними формами табунного конярства є цілорічне пасовищне, сарайно-базове та культурно-табунне. Негативною стороною цього утримання є значна залежність від природно-кліматичних умов та неможливість отримати добре розвинутий молодняк лише на підніжному кормі. Важливим в утриманні табунних коней є чітко налагоджений зоотехнічний облік, без якого неможливо успішно вести племінну роботу, парування та визначати рівень продуктивності тощо.

Завдання 1. Визначитися з позитивними і негативними сторонами різних форм табунного конярства.

Завдання 2. Назвати біологічні особливості табунних коней.

Завдання 3. Пояснити, які періоди року для табунного конярства є найбільш відповідальними і чому?

Контрольні запитання

1. Назвати форми табунного конярства.
2. Розміри табунів різних віково-статевих груп коней.
3. Форми зоотехнічного обліку в табунному конярстві.

Заняття 3.5. Кінний спорт

Мета заняття. Засвоїти особливості підготовки коней та організацію і правила проведення змагань з різних видів кінного спорту в умовах іподрому.

Методичні вказівки. При відвідуванні іподрому, кінно-спортивної школи чи секції, а в аудиторії – з підручників, положень про кінний спорт, правил проведення, кінно-спортивних змагань, періодичної літератури засвоїти основні питання щодо організації підготовки налагодження роботи кінної секції чи гуртка з конярства, який тренувальний режим і як організована годівля коней, призначених для різних видів змагань; штат кінно-спортивної школи, розміри манежу і його утримання, які спортивні звання отримують спортсмени в нашій країні, як визначається особиста першість на змаганнях тощо. Оглянути майданчики на яких проводяться змагання з виїздки, конкуру, встановити їх розміри. Ознайомитися з використанням коней у кінному туризмі.

Завдання 1. Описати організацію підготовки і проведення класичних видів змагань.

Завдання 2. Описати основні правила проведення змагань з класичних видів кінного спорту.

Контрольні запитання

1. Які види кінного спорту ви знаєте?
2. Дати характеристику класичним видам кінного спорту.
3. Що вам відомо про національні види кінного спорту.

Заняття 3.6. Вибір коня для роботи в приватному господарстві

Мета заняття. Відпрацювання навичок відбору коня для роботи в упряжі і під сідлом.

Методичні вказівки. Для встановлення робочих якостей коня потрібно його оглянути, оцінюючи при цьому

тілобудову і статі, особливо кінцівки в стані спокою і руху. Особливо важливо помітити не вірні рухи коня, які визвані розкидом чи косолапістю передніх кінцівок і призводять до засічки, кульгання, слабкості путових суглобів, тощо. Десятихвилинна рись коня зі слабкими передніми кінцівками визиває тремтіння п'ястка. При огляді коня під час руху особливу увагу потрібно звернути на його дихання, про яке слід судити за рухом здухвин у стані спокою і після руху. Слід звернути увагу на стан зубів, холки; наявність чи відсутність нагнітів, потертостей, шкіряних хвороб, грижі, запалу, ядухи, хронічних захворювань внутрішніх органів, очей та якість зору. Здоровий кінь має гладкий блискучий волосяний покрив, він легко і вільно рухається, голова в природному стані, не нервує. Коні для верхового використання повинні мати красиві форми відносно сухої тілобудови, чітку баскість, тоді як для запряжного коня характерна більш груба тілобудова, масивність, широкий крок, вільний рух рессю, великий ріст. Для важких глинистих, суглинкових та чорноземних ґрунтів необхідно відбирати в запрягання переважно сильних, костистих, витриманих коней. При необхідності для виконання великого обсягу польових робіт, транспортних перевезень у містах підходять великі рисаки й ваговози; для переміщень невеликих вантажів, лісорозробок – дрібніші місцеві коні.

Коня доцільно оглядати і випробувати на тій роботі для якої він призначений: запряжного – в запряжці, верхового під сідлом. Запряжного коня потрібно запрягти у воза, рушити з місця, оцінити його повороти з порожнім і завантаженим возом, осадити назад. Слід випробувати на виїзженість, швидкість руху на кроці і рисі по рівній дорозі, підгору і ін..

Огляд верхового коня починається із спостереження за його поведінкою при надіванні вуздечки, гну здані, сідлані, підтягвані попруг і посадці.

Завдання 1. Описати порядок відбору коня для роботи під сідлом і для роботи в упряжі. Дати характеристику відібраним коням та обґрунтувати відбір.

Завдання 2. Назвати основні ознаки коней, підібраних для роботи в парокінній запряжці.

Контрольні запитання

1. Назвати основні показники підбору коней в пару для використання в парокінній упряжці.
2. Назвати основні показники відбору коней для використання під сідлом.
3. Якою має бути стайня з урахуванням допоміжних приміщень ?
4. Як будете контролювати розвиток лошади ?

Заняття 3.7. Випробування племінних коней

Мета заняття. Засвоїти в умовах іподрому коли, як і в якому віці проводиться відбір коней на іподром, правила іподромного випробування коней і проведення кінно-спортивних змагань.

Методичні вказівки. Заняття необхідно проводити на іподромі, де потрібно в'яснити і роль іподрому в селекції заводських порід коней, штат конепоголів'я, які породи коней випробовуються на іподромі, штатний розклад іподрому та тренування відділень, їх склад, число господарств чи власників, які обслуговуються іподромом, і за яким принципом коні чи господарства закріплюються за тренувальними відділеннями, джерела прибутку іподрому, сума річного обігу тоталізатора і розподіл отриманої суми,

розміри та особливості облаштування бігових доріжок тощо. Ознайомитися з організацією випробування верхових і рисистих коней; звернути увагу на основні правила випробування (з урахуванням віку, дистанції, групування коней при випробуванні, вартість призів, одно- і багатогітові заїзди, норми виступів коней протягом місяця, що таке „флаг”, збої, проскачки і перехват та ін.). На всі основні запитання слід підготувати відповіді.

Відповіді:

Контрольні запитання

1. Назвати основні види випробувань ваговозних коней
2. В якому віці коней допускають до випробування?
3. Назвати дистанції випробування верхових коней різного віку.

Заняття 3.8. Побудова родоводу і генеалогічної схеми за матеріалами державних книг племінних коней

Мета заняття. Навчитись працювати з племінними книгами коней, скласти родовід та генеалогічні схеми.

Методичні вказівки. Відповідно до отриманого індивідуального завдання необхідно познайомитися з розподілом коней за томами ДКПК. Для розшифрування умовних позначень потрібно уважно перечитати вступ ДКПК і розібратися в них, визначити в якому томі племінної книги записано коня з отриманого завдання і його предків. При складанні родоводу вказуються кличка, масть, рік народження, проміри, жвавість і породну належність. Належність до іншої породи для зручності користування позначати іншим кольором. При складанні родоводу дотримуватися загально визначених правил –

ліва сторона родоводу материнські предки, права – батьківські. Родовід складати до четвертого ряду включно.

Після закінчення складання родоводу визначити до якої лінії відноситься пробанд, внаслідок якого розведення його одержано (внутрішньолінійного чи міжлінійного парування, або в результаті міжпородного схрещування), проаналізувати вплив на спадковість масті, жвавості, промірів предків пробанду, крім того в завданні 2 визначити кровність і ступінь інбридингу пробанда.

Завдання 1. Скласти і проаналізувати родовід жеребця (матки)

Родовід жеребця (кобили) _____

ДКПК № _____, рік і місце народження

Розподіл коней рисистих порід за томами ДПК

№№ томів	Породи	
	Орловська	Російська
жеребці		
I ^x	1-974	01-0936
III ^x	975-2233	0937-02526
V ^x	2234-3889	02527-04452
VII	3890-6130	04453-06547
IX	6131-7225	06548-07433
XI	7226-8213	07434-07922
XIII	8214-6958	07923-08632
XV	8959-9523	08633-09379
XVII	9524-9832	09380-09772
XIX	9833-10262	09773-010235
XXI	10263-10611	
кобили		
II ^x	1-1118	01-01206
IV ^x	1119-2774	01207-02264
VI	2775-4861	02265-05284
VIII	4862-8120	05285-07946
X	8121-10671	07947-010643
XII	10672-11941	010644-011749
XIV	11942-13380	011750-013308
XVI	13381-14874	013309-015435
XVIII	14875-15608	015436-016615
XX	15609-16256	016616-017841
XXII	16257-17004	017842-019044

Примітка: зіркою відмічені загальні томи, тобто в I, III, V томах записані жеребці, а в II і IV – кобили орловської і російської рисистих порід.

Завдання 2. Визначення кровності і ступень інбридингу (за матеріалами виконання роботи). При визначенні кровності сумується половина генотипу матері і батька про банду

При визначенні ступені інбридингу за Шапоружем (римською цифрою) записується ряд материнської сторони в якому спільний предок, а потім через тире – з батьківської.

Інбридинг буває близький (загальний предок в перших двох рядах родоводу), помірний III і IV ряди і віддалений – інші варіанти.

Контрольні запитання:

1. Яких коней записують в держплемкнигу?
2. Значення держплемкниги в роботі селекціонера.
3. Назвати кінні заводи України та їх породну спеціалізацію і основне призначення.

Заняття 3.9. Організація і проведення бонітування племінних коней. Вивчити інструкції бонітування

Мета заняття. Засвоїти правила підготовки до бонітування та основні положення існуючої інструкції бонітування коней.

Методичні вказівки. Заняття проводиться щодо засвоєння питань підготовки до бонітування коней (перевірка повноти записів у заводських книгах, журналах вирощування молодняку, карточках іподромних чи інших випробувань, заготовляються бланки опису і оцінки екстер'єру жеребців і кобил, готуються вимірювальні інструменти, визначаються дні виведення жеребців, кобил, молодняку та ін.). Вивчаються основні положення інструкції бонітування коней та техніки проведення бонітування.

.Перш за все проводиться ознайомлення з заводською книжкою, за даними якої визначаються вік коня, породність, належність до лінії, результати випробувань, а також регулярність приходу в охоту, материнські якості, молочність кобил, якість потомства. Після цього шляхом огляду коней оцінити типовість (вираженість типу і ознак породи), конституцію і екстер'єру та взята три основні проміри. З урахуванням віку коней, що бонітуються, проводиться подальша оцінка за ознаками бонітування, після якої визначають клас, до якого може бути віднесений кінь. Робиться це з використанням спеціальної шкали (таблиці й інструкції бонітування, в яких наведені мінімальні вимоги до розподілу жеребців і кобил за комплексом ознак до певного класу).

Завдання 1. Вивчити і записати основні положення інструкції бонітування коней

Контрольні запитання

1. Назвати строки бонітування коней.
2. Як визначається породність і типовість коня?
3. В чому різниця між поняттями «вибраковка» і «варанжировка» племінних коней?
4. Назвати вади коня, що не дають підстав для віднесення його не вище, ніж до II класу.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3
ВИКОРИСТАННЯ КОНЕЙ ТА ПЛЕМІННА РОБОТА

1. За якими напрямками господарського використання та отримання кінцевої продукції розвивається конярство:

1. Робочо-користувальне	5. Верхове
2. Племінне	6. Продуктивне
3. Спортивне	7. Заводське
4. Ваговозне	8. Прикладне

2. Визначитись з показником поголів'я робочих коней в структурі загального поголів'я їх в країні (%):

1.	65
2.	75
3.	80

3. Вказати на сфери використання прикладного конярства:

1. Медицина	6. Декоративне
2. Військове	7. Кімнатне
3. Кінематографія	8. Молочне
4. Продуктивне	9. Спортивне
5. Цирку	

4. Відмітити із названих побічних продуктів конярства ті, що використовуються в переробній промисловості:

1. Шкіра	5. Кістки
2. Гній	6. Сухожилки
3. Волосся	7. Хутро
4. Копитний ріг	

5. Назвати відому лікувальну верхову їзду, що застосовується в медицині:

1.	Іпотерапія
2.	Теренкур

6. Назвати хвороби проти яких використовується лікувальна сироватка виготовлена із крові коней:

1.	Кір	4.	Правець
2.	Ботулізм	5.	Сибірська язва
3.	Дифтерія		

7. Назвати середні показники забійного виходу

A. При середній вгодованості	1.	46–48
B. При високій вгодованості	2.	48–54
	3.	56–58
	4.	58–62

8. У якому віці коні найбільш робото здатні (роки):

1.	4–6	3.	8–12
2.	6–8	4.	12–16

9. Індивідуальне тренування молодих коней розпочинаються після заїздки у віці:

1. 1,5
2. 2 роки

10. Назвати тривалість індивідуального тренування самих молодих лошат ваговозних порід:

A. Перший період	1. 4 міс	1.	2 міс
B. Другий період	2. 6 міс	2.	3 міс

11. Із заводських порід найбільшу молочну продуктивність мають кобили:

1. Рисистих порід
2. Ваговозних
3. Запряжних порід

12. В перші 4–5 міс ваговозних коней тренують з тягловим зусиллям (кг):

A. Дрібних порід	1.	10–15
B. Крупних порід	2.	15–20
	3.	20–30
	4.	30–40

13. Поголів'я робочих коней до загальної структури конеферми повинно складати (%):

1. 55
2. 65
3. 75

14. За допомогою яких показників визначають потребу кількість робочих коней для господарства ?

1. Поголів'я на 100 га с/г угідь	1. Обслуговування тварин ферм
2. За об'ємом виконуваної роботи	2. За кормо днями
3. За навантаженням коней на меринів і маток	3. За показниками використання коней

15. Тяглове зусилля коней буває:

1. Початкове	4. Нормальне
2. Фактичне	5. Мінімальне
3. Середнє	6. Максимальне

16. Якою є оптимальна величина (у % від живої маси) максимального тяглового зусилля:

1. 30–40
2. 45–70

17. В скільки разів величина максимального зусилля коня перевищує нормальну силу тяги:

1. 2–4
2. 3–5

18. Важкою є робота виконання якої потребує:

А. Тяглового зусилля в % від живої маси	1. 25	4. 40
Б. Пройдений шлях	2. 20	5. 9
В. Часу виконання роботи	3. 35	6. 8

19. Виділити показники, що визначають робочі якості коня:

1. Жива маса	5. Виконувана робота
2. Стан здоров'я	6. Тягловий опір

3.	Вгодваність	7.	Витривалість
4.	Швидкість руху	8.	Потужність

20. Коней середня дистанція перемог за 2400 км відносять до:

1. Фляєрів
2. Стаєрів

21. Довга, часто із кінського волосся. Віршовка з кільцем на кінці має назву:

1. Аркан
2. Укрюк

22. Щоб роботу коня назвати середньою він повинен проявити:

А. Силу тяги	1.	11–12
Б. Пройти шлях	2.	25
В. Виконувати роботу	3.	6
	4.	13–15
	5.	30
	6.	4

23. Упряж при використанні коней на роботах повинна бути (азначити вірне):

1. Просторою	6. Легкою
2. Підігнуною	7. Якісною
3. Відносно справною	8. Сухою
4. Справною	9. Сирою
5. Важкою	

24. Назвати сідла, які використовуються при верховій їзді:

1. Стройове	5. Дамське
2. Козаче	6. Вольтижировочне
3. Спортивне	7. В'ючне
4. Пастуше	

25. В структурі конеферми поголів'я статево-вікових груп є бажаним:

А. Жеребці-плідники	1.	1,5–2	5.	2–3
Б. Матки	2.	40–41	6.	42–43
В. Мерини	3.	21–22	7.	20–21
Г. Молодняк різного віку	4.	30–32	8.	35–37

26. Величина нормального тяглового зусилля у коней живою масою 400–500 кг складає %:

1.	12
2.	14

27. Швидкість руху робочих коней залежить від:

1.	Виду роботи	5.	Величини сила тяги
2.	Якості дороги	6.	Віку
3.	Стану вгодованості	7.	Понукання їздовим
4.	Типу коней		

28. Назвати за якими віковими групами проводять тренування молодняка коней ваговозних порід (років):

1.	1,5	4.	3
2.	2	5.	3,5
3.	2,5	6.	4 і старше

29. Легкою є робота коней, яка потребує:

А. Тяглового зусилля (в межах % від ж.м.)	1.	10
	2.	13
Б. Пройдений шлях до (км)	3.	3
В. Тривалість виконання роботи (год)	4.	12
	5.	15
	6.	6

30. Величина нормального тяглового зусилля у коней, що мають живу масу більше 600 кг складає в % до живої маси:

1.	12
2.	13

31. Швидкість руху робочих коней буває (виділити):

1.	Середня	4.	Фактична

2.	Початкова	5.	Кінцева
3.	Стартова	6.	Комерційна

32. Залежно від тяглового зусилля, часу корисної роботи та пройденого шляху роботу поділяють на:

1.	Комерційну	4.	Фактичну
2.	Легку	5.	Важку
3.	Середню		

33. Зовнішніми ознаками втоми коня є:

1.	Часті дихання і пульс	5.	Низька
2.	Підвищена температура тіла		вгодованість
3.	Порушення ритму руху	7.	Тремтіння м'язів
4.	Втрата апетиту	8.	Наявність вадів екстер'єру
			Використання тривалий час

34. Упряжжю (збруєю) називають:

1. Пристосування для запрягання коней
2. Шоркове запрягання коней

35. Перший етап індивідуального тренування молодняк верхових коней триває:

1. Жовтень-грудень
2. Листопад – січень

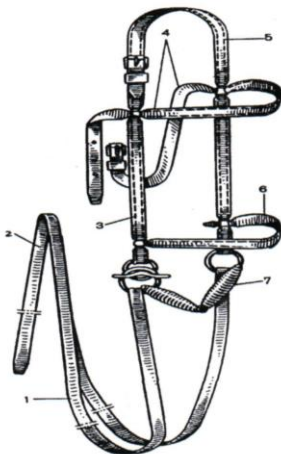
36. Із наведеного переліку елементів упряжі вкажіть ті, які є складовими для таких видів запряжок:

А. Голобельно-дугова

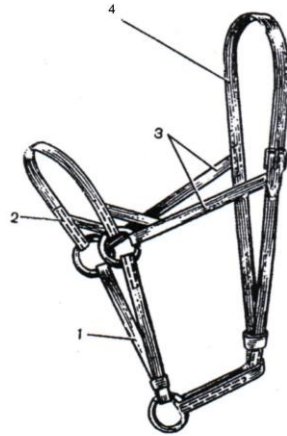
Б. Посторонкове-дишлове

1.	Хомут	6.	віжки
2.	сіделко	7.	Вуздечка
3.	Посторонки	8.	Шорка
4.	Нашильники	9.	Черезсідельник
5.	Гужі	10.	Наритники

37. Вказати під яким номером на рисунку позначені елементи вуздечки і недоуздка:

Вуздечка:

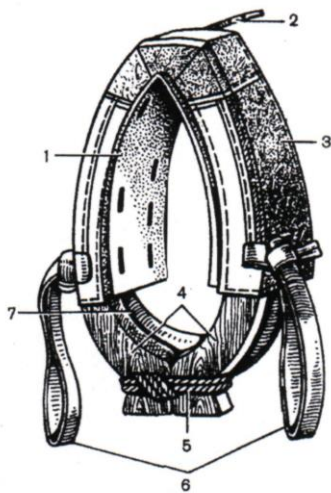
Недоуздок:

А. Вуздечки	1. Щічний ремінь	6. Вудила
Б. Недовуздка	2. Темляк.	7. Намордний ремінь.
	3. Повід налобний	8. Головний
	4. Підборідний ремінь	9. Налобний і підборідний
	5. Потиличний	

38. Із названих елементів упряжі відібрати для голобельно-дугової запряжки:

1. Недовуздок	5. Шорка	8. Черезсідельник
2. Хомут	6. Посторонки	9. Підчеревник
3. Вуздечка	7. Дуга	10. Віжки
4. Сіделко		

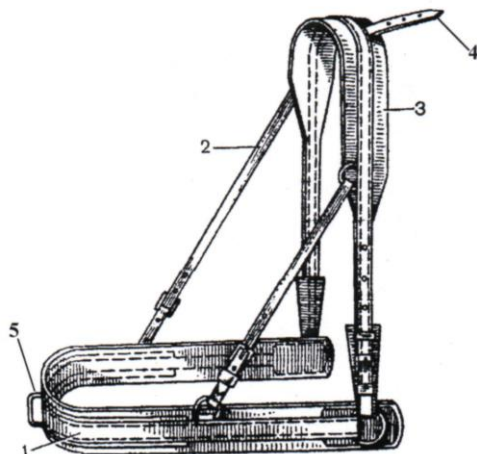
39. Вказати під якими номерами на рисунку позначені названі складові хомута і шорки:

Хомут:

- 1. Супоня
- 2. Кліщі
- 3. Гужі
- 4. Хомутина
- 5. Покришка
- 6. Хомутна підкладка

- 7. Горт
- 8. Нагрудний
- 9. Підтримуючий
- 10. Шийний горт
- 11. Кільце для нагрудника

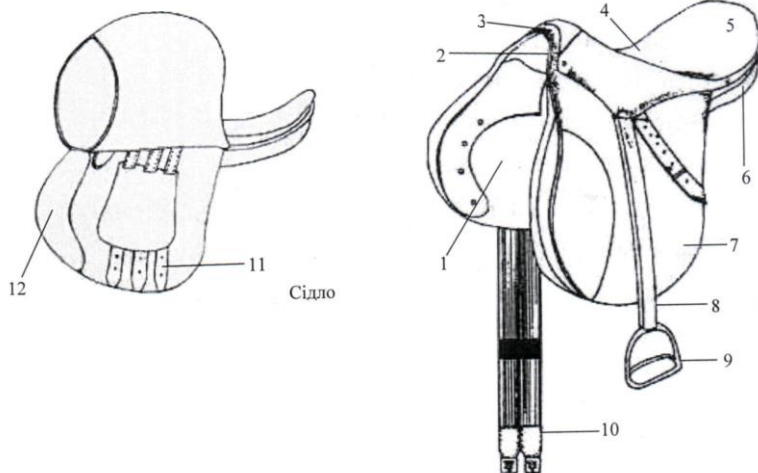
Шорка:

- А. Хомута
- Б. Шорки

40. Вказати послідовність запрягання коней у посторонково-дишлову запряжку:

- 1. Надівають нашильники на кінець дишла
- 2. Пристібають віжки
- 3. На загнузданих коней одягають шлеї з посторонками
- 4. Прикріплюють посторонки до барок
- 5. Одягають наритники
- 6. Вирівнюють довжину посторонків та нашильників з нагрудниками
- 7. Надівають вуздечку і гнуздають коней

41. Вказати за якими номерами на рисунку позначені складові елементи сідла:

1. Внутрішня поверхня крила
2. Арчак
3. Передня лука
4. Сидушка
5. Задня лука
6. Сідельна подушка

7. Крило
8. Путлице
9. Стремено
10. Підпруги
11. Приструга
12. Валік

42. Молодняк ваговозів поступає в індивідуальний тренінг у віці:

1. 1,5
2. 2,0
3. 2,5 роки

43. Групове тренування лошат проводиться за статевими групами після відлучення їх через дн:

1. 10–12
2. 6–8
3. 7–9

44. Що із названих факторів має (А) менший, (Б) більший і (В) найбільший вплив на стомленість коней при їх використанні:

А.	1.	Зростання швидкості руху
Б.	2.	Тривалість роботи
В.	3.	Зростання тяглового зусилля
	4.	Погано підібрана зброя
	5.	Низький рівень кваліфікації їздового

45. Визначити термін другого етапу тренування у верховому конярстві:

1. Січень-лютий
2. Лютий-квітень
3. Березень-квітень

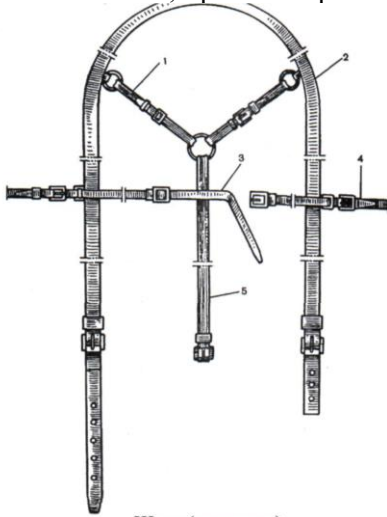
46. Описати порядок запрягання коня в однокінну бездужну запряжку:

1. Надіти хомут з наритниками	6. Завести коня в голоблі і закріпити на лівій потім на правій сторонах
2. Надіти сіделку	7. Закріпити запряжку на голоблях
3. Закріпити черезсідельник	8. Надіти посторонки
4. Кінці кліщів хомута закріпити супоню	9. До кілець вуздечки прикріпити віжки
5. надіти вуздечку	

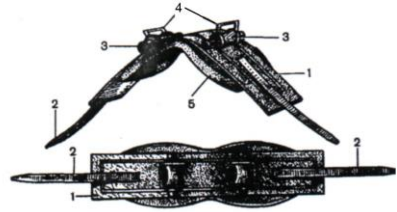
47. Якими ознаками характеризуються кінні вози різних типів ?

А. Розвідні	1. Бортові голобельні
Б. Не розвідні	2. Бортові дишлові
	3. Дишлові драбинні
	4. Дишлові ящикові
	5. Ресорні
	6. Безресорні
	7. З плоскою платформою

48. Вказати під яким номером на рисунку позначені названі елементи шлеї, прямої і горбатої сіделок.

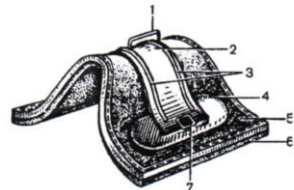

Шля (наритник)

Пряма сіделка:

1.

Горбата сіделка:

А – Шля	1. Повздовжній ремінь	10. Повстяна подушка
Б – Пряме сіделко	2. Відкісні	11. Скоба
В – Горбате сіделко	3. Поперечний	12. Металева дуга
	4. Мочковий	13. Металева планка
	5. Ободові колодки	14. Лавки
	6. Горт	15. Покришка
	7. Покришка	16. Повість
	8. Дерев'яні колодки	17. Місце кріплення підруги
	9. Дужки	

49. Кінні вози за типом запрягання бувають ?

1. Однокінні	5. Двоосні
2. Голобельні	6. Троєчні
3. Парокінні	7. Багато кінні
4. Дишлові	8. Одноосні

50. Назвати оптимальний вік та живу масу коней для забою на м'ясо:

1.	1,5–2 роки	3.	280–315
2.	2,5–3 роки	4.	320–370

51. Що є основним для збільшення виробництва конини при конюшеному утриманні коней:

1. Відгодівля чи нагул вибрактованих коней
2. Вирощування надремонтного молодняка
3. Збільшення в структурі табуна маток
4. Зростання виходу лошат на 100 кобил
5. Схрещування кобил з жеребцями ваговозних порід

52. Назвати різновидності тренінгу лошат різного віку:

1.	Груповий	3.	Індивідуальний
2.	Заводський	4.	Іподромний

53. Які середні показники хімічного складу конини ?

А. Води	1.	50	5.	70
Б. Білка	2.	21	6.	17
В. Жиру	3.	6	7.	9
Г. Золи	4.	1,1	8.	1,5

54. За якими ознаками коней призначених для забою відносять до II категорії ?

1. Злегка вуглуваті форми будови тулубу
2. Непомітні ребра
3. Задовільний розвиток м'язів
4. Жирові утворення на гребені шиї
5. Помітні ребра

55. Назвати яке за смаковими й поживними якостями м'ясо коней є кращим:

1. Табунних коней	4. Молодняк з пасовища
2. Робочих коней	5. М'ясо меринів
3. Жеребців-плідників	6. Старих робочих коней

56. Як визначити молочну продуктивність кобили ?

1. За приростом лошати
2. Проведенням контрольних доїнь протягом доби
3. Розрахунковим шляхом за частину доби
4. За масою лошати після підсосу

57. Назвати середні показники розміру вимені кобил в см:

А. Довжина окружності	1. 40–45	4. 50–55
Б. Висота часток	2. 10	5. 8
В. Довжина сосків	3. 3	6. 5

58. Назвати середні показники хімічного складу кобилячого молока:

А. Сухих речовин	1. 8,5–9,5	5. 9,5–10,5
Б. Жиру	2. 1,602,5	6. 2,6–3,0
В. Білку	3. 2,703,0	7. 1,5–2
Г. Цукру	4. 6–7,2	8. 3,504

59. Назвати за вмістом якого показника молоко кобил, серед продуктів тваринного походження, займає перше місце.

1. Цукор
2. Вітамін С

60. Вказати, що в хімічному складі кобилячого молока при бродінні:

А. Зменшується	1. Цукор	5. Ароматичні та ін. речовини
Б. Зростає	2. Молочна кислота	6. Жирність
	3. Вуглекислота	7. Сухих речовин
	4. Спирт	

61. Назвати основні параметри кумису за стандартом:

А. Колір	1. Молочно-білий
Б. Щільність °А	2. Молочно-голубуватий
В. Кислотність та вміст цукру	3. 10–15
	4. 15–25
	5. 1,5–2
	6. Відповідно типу

62. Не стандартними за вгодваністю вважаються коні?
1. Старші 18–20 річного віку
 2. Які не віднесені до I чи II категорій
63. Технологія приготування кумису в промислових умовах включає в себе такі операції. Визначитись в їх послідовності:
1. Охолодження і зберігання кумису
 2. Газування
 3. Вимішування маси
 4. Підготовка молока
 5. Дозрівання кумису
 6. Приготування закваски
 7. Розливання
 8. Закупорка
64. Як називають неоповожених коней в табунному конярстві ?
1. Не обтягнутими
 2. Неуками
65. В кумисі на відміну від кобилячого молока утримується:
А. Сухої речовини	1.	8,6–9,6
Б. Цукру	2.	6,8–8,6
	3.	1,4–4,4
	4.	6,5–7,2
66. Назвати види кінного спорту:
1. Національні ігри
 2. Стипль-чез
 3. Класичні
 4. Школа верхової їзди
67. Триборство – класичний вид кінного спорту, який має у своєму складі:
1. Конкур
 2. Крос
 3. Польові випробування
 4. Манежну їзду
 5. Національні ігри

68. Назвати види змагань, що відносяться до кінного спорту:

1. Кінні пробіги	5. Змагання
2. Конкур	російських троек
3. Змагання екіпажів	6. Перегонки
4. Вища школа верхової їзди	7. Вольти жировка
	8. Національні ігри

69. Назвати основні біологічні особливості табунних коней, що відрізняють їх від заводських:

1. Пізнестиглість	6. Рідкий, не довгий
2. Скоростиглість	волосяний покрив
3. Товста і щільна шкіра	7. Мають здатність тебенювати
4. Шкіра середньої товщини і щільності	8. В сприятливих умовах швидко нажировувати
5. Довгий, густий волосяний покрив, що має в своєму складі пух	9. Стрибко-подібно розвиватися і рости
	10. Використовувати пасовища в 2–3 рази економічніше

70. Підсисних кобил можна використовувати на легкій роботі після вижереблення через:

1. 2 тижні
2. 3 тижні

71. Назвати основні заходи при утриманні табунних коней:

1. Систематичне ведення обліку
2. Формування табуну
3. Визначитися з розмірами табунів
4. Проведення таврування молодняка
5. Обтяжка молодняка

72. Як називається остаточне приучення лошати до постійного поводження з ним обслуговуючого персоналу ?

1. Видержкою
2. Обтяжкою

73. Назвати спеціальні будівлі і споруди, що застосовуються в табунному конярстві:

1. Сарай	5. Устатковані
2. Бази	водопої
3. Паддоки	6. Затишні
4. Бази розколи	7. Годівниці
	8. Вет. пункти

74. Назвати різновидності кінних пробігів:

1. Добові	4. Багатоденні
2. Швидкісні	5. Спортивні
3. Святкові	

75. Орієнтовно на одного робочого коня в середньому на рік потрібно заготовити (ц):

А. Концентрованих	1. 10
кормів	2. 8
Б. Грубих кормів	3. 16
(соломи)	4. 14
В. Сіна	5. 10
	6. 15

76. Назвати ознаки за якими оцінюють коней при бонітуванні:

1. Походження	5. Якість потомства
2. Типовість і екстер'єр	6. Жвавість
3. Вади і недоліки	7. Роботоздатність
4. Проміри	8. Ріст і розвиток

77. За яким ознаками бонітують племінних коней у 2-х річному віці ?

1. Походження	4. Промірами
2. Типовість	5. Екстер'єром
3. Ріст і розвиток	

78. В якому призі участь коней регламентується статю, віком, породною належністю, жвавистю ?
1. Обмежувальний
 2. Гандікапи
79. У вищу категорію “поза групою” переводять:
А. Двохрічних коней переможців	1. 3
Б. Трьохрічних коней переможців	2. 4
В. Старшого віку переможців	3. 5
80. Коней верхових порід випробують за груповою системою і в саму низьку IV групу включають коней:
1. 2-х річного віку
 2. 3-х річного віку
 3. Старших, які раніше не зайняли призових місць
81. Назвати призи, що виборюються на іподромах:
1. Відкриті	6. Іменні
2. Закриті	7. Не традиційні
3. Групові	8. Традиційні
4. Поза групові	9. Гандікани
5. Аматорські	10. Обмежувальні
82. Назвати головну селекційну ознаку у верховому рсисистому конярстві в племінній роботі:
1. Жвависть
 2. Тип тілобудови
83. Основним методом розведення коней заводських місцевих порід є:
1. Чистопородне розведення
 2. Схрещування

84. Як називаються призи в яких можуть приймати участь коні будь-якої іншої групи ?
1. Груповими
 2. Поза груповими
85. Як називається межа допустимої різниці в часі призера і послідувачого на фініші ?
1. Флагом
 2. Пейсом
86. Форми племінної роботи в конярстві відрізняються залежно від таких основних напрямків розвитку галузі:
1. Конезаводство
 2. Табунне конярство
 3. Спортивне конярство
 3. Робочокористувальне
 4. Продуктивне
 5. Ваговозне
87. Маточні табуни в племгоспах табунного утримання коней поділяються на:
1. Основний племінний табун
 2. Селекційний табун
 3. Корінний табун
 4. Табун елітних маток
 5. Табун ремонтних маток
88. Оцінка селекційних досягнень коней ваговозних порід проводиться на основі даних випробувань їх на:
1. Термінову доставку вантажу кроком
 2. Термінову доставку вантажу риссю
 3. Термінову доставку вантажу галопом
 4. Максимальну силу тяги
 4. Випробування на максимальну силу тяги
 5. Тяглову витривалість
 6. Витривалість на перевезення вантажу на відстань
 7. Триборство
89. Головним принципом відбору в конярстві є:
1. Оцінка за фенотипом
 4. Бонітування

2. Оцінка за генотипом	5. Оцінка за якістю
3. Апробація кращих поєднань	потомства

90. Як називається приз до розиграшу якого допускаються коні різних порід однієї вікової групи без обмежень за жвавістю та сумою виграшу ?

1. Відкритим
2. Гандікапи

91. Оцінку за якістю потомства проводять після отримання перших потомств жеребців-плідників і кобил в такій кількості:

А. Жеребців-плідників	1. 5
Б. Маток	2. 10
	3. 1
	4. 2

92. Групу кобил підібраних до певного жеребця разом з ним на період парувальної компанії при табунному утриманні називають:

1. Косяком
2. Табуном

93. Верхових коней випробовують в скачках:

1. Гладких	4. Перегонах
2. Бар'єрних	5. Конкурах
3. Стипль-чезах	

94. План випробувань коней складається з урахуванням слідуючи середньомісячних норм виступів:

А. 2- річних	1. 1–1,5
Б. 3-х річних	2. 1
В. Старшого віку	3. 2,5
	4. 1,5–2

- 5. 2
- 6. 3

95. При випробуванні ваговозів у триборстві переможців визначають за результатами трьох видів змагань:

- 1. Термінова доставка вантажу кроком
- 2. Максимальну силу тяги
- 3. Термінову доставку вантажу риссю
- 4. Триборство
- 5. Тяглова витривалість

96. Роботоздатність племінних коней оцінюють за даними:

- 1. Заводських випробувань
- 2. Іподромних випробувань
- 3. Спортивних змагань
- 4. Використання на роботах

97. Племінна робота в конярстві включає в себе заходи по:

- 1. Відбору і підбору тварин
- 2. Розведенню бажаного типу
- 3. Оцінки плідників і маток за якістю потомства
- 4. Вирощування молодняка
- 5. Годівля і утримання
- 6. Участь у випробуваннях і спорті
- 7. Тип тілобудови та вираженість ознак породи

98. Іподроми за випробуванням коней мають таке призначення:

- 1. Верхового
- 2. Ваговозного
- 3. Комбінованого
- 4. Рисистого

99. Скаковий сезон з урахуванням кліматичних умов розпочинається і закінчується не раніше:

- А. Розпочинається
- Б. Закінчується
- 1. 15.03
- 2. 15.04
- 3. 15.10
- 4. 15.11

100. У гладких скачках жеребці різного віку несуть масу:
А. У віці 2-х років	1. 52
Б. У віці 3-х років	2. 55
В. У віці 4-х і старше	3. 57
	4. 58
	5. 59
	6. 60
101. Який порядок існує переведення у слідуючи вищу групу коня переможця традиційного призу ?
1. Через одну
 2. В наступну
102. У якому віці проводиться випробування ваговозів, що пройшли підготовчий період ?
1. 3-х років і старше
 2. 4-х років і старше
103. Назвати призначення бігових доріжок на іподромах:
1. Робоча	4. Запасна
2. Тренувальна	5. Все погодна
3. Призова	6. Сезона
104. Як випробуються коні 2-х річного віку протягом усього сезону ?
1. Окремо від коней старшого віку
 2. Разом з кіньми старшого віку
105. З якого віку коні любой верхової породи і статі приймають участь у стипль-чезах ?
1. 6 років і старше
 2. 4-х річні і старше

Навчальне видання

Використання коней та племінна робота

Методичні рекомендації
для забезпечення самостійної роботи

Ліскович Володимир Андрійович

Редактор

Комп'ютерний набір: І.В. Зінківська
Комп'ютерне верстання: В.С. Мельник

Здано до складання Підписано до друку.
Формат 60*84¹/₁₆. Ум. друк. арк. Тираж 100. Зам. 6364.
РВІКВ, Сектор оперативної поліграфії БНАУ.
09117, Біла Церква, пл. Соборна 8/1. тел., 33-11-01